

Забезпечення аграріїв Одещини водними ресурсами для порятунку врожаїв – у пріоритеті Басейнового управління водних ресурсів

Підприємство з експлуатації гідротехнічних споруд у басейні річки Причорномор'я та нижнього Дунаю (БУВР) – Басейнове управління водних ресурсів річок Причорномор'я та нижнього Дунаю

Басейнове управління водних ресурсів річок Причорномор'я та нижнього Дунаю (БУВР) є бюджетною неприбутковою організацією, яка належить до сфери управління центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства та гідротехнічної меліорації земель, управління, використання та відтворення поверхневих водних ресурсів – Державного агентства водних ресурсів України. Про основні напрями діяльності управління та про реорганізацію міжрайонних та районних управлінь водного господарства йшлося в розмові очільниці управління Лілії Гричулевиш з головним редактором газети «Міграція» Іваном Супруновським.

– Зрозуміло, що величезне значення роботи Басейнового управління. Розкажіть, будь ласка, про забезпечення водними ресурсами аграрного сектору економіки Одещини.

– Ключовим моментом в питаннях забезпечення населення і галузей економіки Одещини водними ресурсами, в тому числі й аграрного сектору, є наявність водних ресурсів. Я не відкриваю секрет якщо скажу, що Одещина відноситься до малозабезпеченого водними ресурсами регіону. А враховуючи відсутність з минулого літа на території півдня Одещини корисних опадів, питання маловоддя і посухи стали топовими як серед аграріїв, так і серед представників влади і численних «експертів».

Ще в лютому на робочій зустрічі з аграріями під головуванням першого заступника Одеської облдержадміністрації В. Овечкіна науковці акцентували увагу на незворотних кліматичних процесах, які відбуваються на Одещині.

На жаль, в лютому наслідки зміни клімату багатьом землекористувачам здавалися дуже далекими і нерезальними. Але вже в березні, коли поля не отримали потрібної вологи через відсутність снігозапасів і дощів, більшість сільгоспвиробників усвідомили, що зміна клімату – це вже «міфи вчених», а реальність, з якою усі ми щодня маємо справу в реальному житті.

І, на жаль, з часом ситуація не покращилася. Абсолютна відсутність дощів і максимально довгий посушливий період призвів не тільки до тривалого межениго періоду на річках, але й до втрати врожаїв аграріями Одещини.

На жаль, саме ця складна ситуація з посухою показала роль меліорації в аграрному секторі Одещини. Спекотне літо цього року не дає водогосподарникам розслабитися.

Забезпечення аграріїв Одещини водними ресурсами для порятунку врожаїв є одним із пріоритетних завдань Басейнового управління водних ресурсів.

Не дивлячись на надзвичайно низькі рівні води у Дністрі та Дунаї, які є головними джерелами зрошення, ще на початок травня водогосподарські організації подали води аграріям в 5 разів більше, ніж за аналогічний період минулого року.

Сьогодні зрошення рятує фермерів. Можна порізно ставитися до меліорації, але на Одещині, в зоні ризикованого землеробства, – це єдиний спосіб проведення безпечної та ефективної господарської діяльності в аграрному секторі.

З кожним днем дедалі більше аграріїв звертаються з проханнями подати воду на зрошення. Нині працюються договірні кампанії та вже укладено 267 договорів на площу понад 35 тис. га. На сьогодні (середина літа) вже полито біля 32 тис. га та виконано 96 тис. га гектаропо-

лівів. Для порівняння, у 2019 році за аналогічний період було полито 28 тис. га і виконано 71 тис. га гектарополівів. При цьому гідрологічна ситуація залишається складною. Рівень Дунаю дозволить здійснити самопливне наповнення Придунайських водосховищ – джерел зрошення всього протягом 2-3 тижнів з кінця червня по середину липня. Проте через пониження рівнів води в Дунаї самопливне поповнення водосховищ знову стало неможливим, тому з 11-19 липня шлюзи були закриті. За незначний період часу водосховища заповнились на 4-13%. Наразі рівень водосховищ – джерел зрошення досить низький.

Така сама складна ситуація склалася і в басейні нижнього Дністра. Не дивлячись на пропуск значних обсягів паводкових вод на початку липня, на сьогодні рівневий режим Дністра, який забезпечує 30% потреб аграріїв водою для зрошення, стабілізувався до позначок нижче середніх багаторічних значень.

– Як же дії держави у цій критичній ситуації? Чи можливо допомогти аграріям в такій складній період?

– Так, звичайно, ми не можемо стояти осторонь цих проблем і робимо все можливе для забезпечення стабільної подачі води за укладеними договорами. Одразу зауважу, що це питання дуже велике і комплексне. Тому я б поділила на відповідь на кілька складових.

Розпочну із фінансових питань. Це те, що завжди викликає особливий інтерес наших водокористувачів. Не буду багато говорити – цифри скажуть самі за себе.

Басейновому управлінню водних ресурсів на 2020 рік для оплати за електроенергію з державного бюджету було передбачено фінансування у обсязі 42 млн грн (на 24% більше за планові показники минулого року). Кошти на електроенергію – це всі кошти, які безпосередньо «випрацюють» на потреби наших аграріїв, забезпечуючи подачу води від джерела зрошення – до зрошувальних земель. Враховуючи численні звернення БУВРУ щодо необхідності примусового поповнення джерел зрошення та трактів водоподачі, Держводагентство України збільшило фінансування протягом поточного року на оплату за електроенергію на 21,3 млн грн або 51%. Це дозволило здійснити водообмін і поліпшити якість води у водосховищах-джерелах зрошення, а також заповнити водосховища-джерела зрошення за допомогою насосних станцій. Тут необхідно розуміти, що мова йде про мільйони метрів кубічних води, які насосними станціями перекачуються до водосховищ (наприклад, Барабошське водосховище, водосховище Катлабух, або водосховища Татарбунарського тракту) для стабільного забезпечення потреб аграріїв у поливній воді. Разом з цим, збільшення фінансування забезпечило зниження фінансового навантаження на аграріїв, які використовують воду для зрошення сільгоспугідь. На сьогодні це своєрідні компенсаційні кошти тим аграріям, які здійснюють свою господарську діяльність у зоні ризикованого землеробства.

Як Ви бачите, держава через Держводагентство і Басейнове управління дбає про стабільне забезпечення аграріїв водними ресурсами.

Проте потрібно розуміти, що існуюча водогосподарська інфраструктура постала ще в радянські часи і не забезпечує сучасні потреби суспільства та споживачів води та потребує істотної модернізації або повної заміни. На сьогодні всі складові меліоративного фонду області: обладнання, трубопроводи, гідротехнічні споруди тощо збудовані ще у 50-х роках минулого століття, тому технічно та морально застаріли. Величезний водогосподарсько-меліоративний комплекс, побудований для обслуговування 226 тис. га зрошувальних земель на Одещині, потребує детального аналізу технічного стану і звичайної інвентаризації.

– Кожен гарний господар знає, що утримання майна потребує певних коштів і людських зусиль, а утримання такої великої інфраструктури, як у БУВР, майбутню потребує значних коштів і великого штату співробітників. Але у мене є одне питання: наскільки ефективно утримувати інфраструктуру для 226 тис. га, якщо поливається в останні роки біля 40 тис. га?

– Так, звичайно, утримання інфраструктури, збудованої понад пів століття тому – в часи дешевої електроенергії, надзатратна справа. Особливо це стосується тієї інфраструктури, яка десятиліттями не задіяна в роботі і не експлуатується.

Наприклад, з 46 насосних станцій, що перебувають на балансі Дністровського міжрайонного управління водного господарства (28 – Біляївський район, 18 – Овідіопольський район), за останні роки (2014-2020) працювало в середньому 18 (39%) насосних станцій. При цьому тільки на сплату за електроенергію на власні потреби та на втрати в трансформаторних підстанціях не задіяних насосних станцій щорічно витрачається 435 тис. грн. По Білгород-Дністровському управлінню ситуація наступна: з 17 насосних станцій Б-Дністровського району за останні роки (2014-2020) кількість працюючих НС становить 4-7 (24-41%). В Саратському районі, який відноситься до Білгород-Дністровського управління, понад 20 років жодна з 17 НС не працювала. При цьому тільки на сплату власних потреб електроенергії та на втрати в трансформаторних підстанціях насосних станцій щорічно виділяється понад 660 тис. грн. А якщо до цих коштів додати ще кошти на зарплати сторожів та інших спеціалістів – ми отримуємо доволі великі суми. Це все є навантаження на державний бюджет. Тут також потрібно зазначити, що персонал, який обслуговує інфраструктуру меліоративного комплексу, отримує мінімальну заробітну плату. А низька заробітна плата не мотивує персонал до якісної роботи і відповідального ставлення до збереження державного майна, тим більше не мотивує до розвитку та самовдосконалення.

– Тепер зрозуміли стат питання доцільності проведення реорганізації системи управління водогосподарським комплексом, про яке ми часто чуємо останніми часами. Чи можете Ви розповісти про якісь кроки з оптимізації роботи водогосподарського комплексу і повисити чи ці рішення є комплексними по всій Україні, чи стосуються тільки Одещини?

– Враховуючи, що з 2014 року Держводагентством здійснюється планомірне впровадження інтегрованих підходів в українській водній менеджмент відповідно до європейських стандартів, було змінено інституційну структуру водогосподарських організацій. У 2017 році було створено басейнове управління (12), в тому числі і Басейнове управління водних ресурсів річок Причорномор'я та нижнього Дунаю та регіональні офіси (13) водних ресурсів відповідно до водогосподарського районування території країни.

Наступним кроком розпочато реформування середньої управлінської ланки водного менеджменту. Зокрема реформовано міжрайонні та районні управління водного господарства. Головна сутність реорганізації управлінських ланок водної сфери – оптимізація існуючих застарілих і неефективних процесів управління на сучасні та прогресивні.

Зміна існуючої системи управління водними ресурсами на систему інтегрованого управління за басейновим принципом потребує реформування організаційної структури Басейнового управління водних ресурсів річок Причорномор'я та нижнього Дунаю.

Сьогодні управління водними ресурсами та водогосподарсько-меліоративним комплексом забезпечується шляхом експлуатації гідротехнічних споруд, мереж, механізмів та пристроїв, для роботи яких потрібен фаховий людський та достатній фінансовий ресурс.

Аналіз основних техніко-економічних показників діяльності БУВРУ зі структурними підрозділами свідчить про дефіцит коштів на утримання інфраструктури протягом останніх років. З метою оптимізації кількості спеціалістів, які забезпечують процес адміністрування господарсько-виробничої діяльності, є потреба у реформуванні структури управління водогосподарським комплексом та оптимізації чисельності працівників шляхом приєднання міжрайонних управлінь до Басейнового управління водних ресурсів річок Причорномор'я та нижнього Дунаю. Це дасть можливість зменшити фінансове навантаження на державний бюджет в частині утримання та обслуговування водогосподарських об'єктів й збільшити рівень середньої заробітної плати працівникам.

Слід також відмітити, що втрати матеріально-технічного ресурсу не станеться, оскільки на відміну від ліквідації реорганізації відбувається шляхом приєднання із визначенням правонаступника.

– Дякую Лілії Олександрівні за розмову!

Інтер'ю провів Іван Супруновський